

*Urbanistická
kompozícia
13*

PERCEPCIA

-vnímanie priestoru

B.Kováč 2020

Percepcia – pozorovanie, vnímanie

Urb. kompozícia = 2 úrovne vnímania

A. Kompozičná percepcia –urb. priestor navrhujeme a nakreslený návrh vnímame v mierke, keďže urbanistické návrhy tvoríme v mierke (1:2000,1000...) v zásade z praktického hľadiska nereálneho nadhľadu, z ľudského horizontu ho overujeme virtuálnymi metódami (perspektívna vizualizácia..)

B. Zážitková percepcia predstavuje vnímanie reálneho priestoru. Z ľudského horizontu alebo z nadhľadových stanovísk (pohľad na mesto z vyhliadkovej veže...)

Perceptor – zmyslový orgán,
ale aj pomôcka , sprostredkovateľ vnímania

V zásade ide fyzické faktory prostredia ktoré vnímame **zrakom**

(iné nekompozičné zmyslami vnímateľné vlastnosti prostredia : čuch - ovzdušie *sluch—hluk*, ticho hmat – štruktúra ...)

***Pikoška k sluchu:** kto navštívil námestie v Siene, prekvapí ho pri vstupe z ulice jedinečná akustika priestoru, ktorá vzniká vďaka celkovej koncepcii námestia, tento akustický rozmer priestoru sa dá len zažiť. Ale v dobe keď nemali na ozvučenie verejných zhromaždení mikrofóny a reproduktory zrejme vedeli ako stavať priestor...takže tu boli zákony akustiky určite kompozičným determinantom. V antickom divadle pod holým nebom tiež muselo byť počuť šepot herca, čo dnes turisti skúšajú...i love you.....*

Všimnime si ešte disciplínu všetkých podnikateľov vo farebnosti markíz.

Siena je hnedá a všetci pochopili, čo znamená nerozbiť si individuálne výzor mesta.

Nadhľadové vnímanie urbánnej štruktúry

Kompozičná percepcia

VNÍMANIE kompozície pôdorysu urbanistickej štruktúry

Vplyv
postupnej (rastlej)
a
jednorazovej výstavby
na kompozíciu

Casablanca

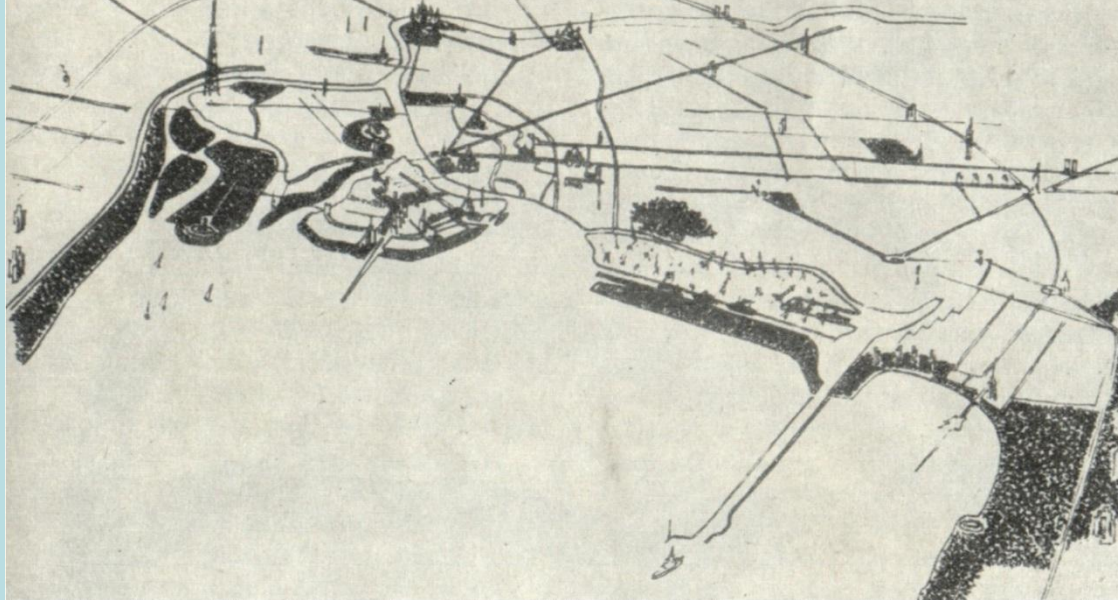
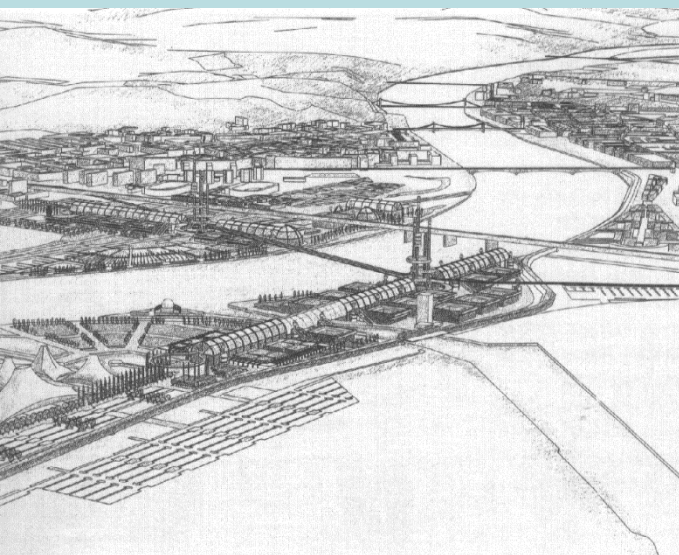
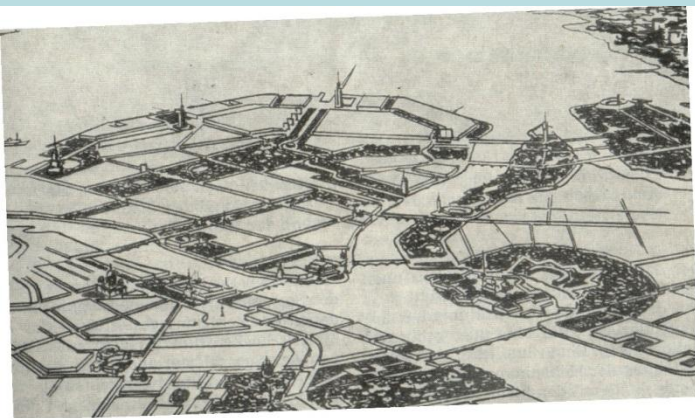

MONTPELIER

KOMPONOVANIE URBANISTICKEJ ŠTRUKTÚRY V MIERKE

Ortogonalný priemet pôdorysu. Každá mierka má inú podrobnosť „videnia“. Tretí rozmer je vyjadrený tieňom (plasticita návrhu)

Nadhľadové (**fiktívne**) stanoviská
dnes reálnejšie s ohľadom na technické možnosti

priame vnímanie (balón, lietadlo)
sprostredkované (dron, satelit)

Princíp **nadhľadovej perspektívy**

Architektonická skica –
panoramatická **abstrakcia mestskej štruktúry**

2x Petrohrad + návrh na južný rozvoj Budapešti

Nadhl'adové (fiktívne) stanoviská

Princíp *nadhl'adovej axonometrie*

Architektonická kresba

- zobrazenie návrhu mestskej štruktúry v zonálnej mierke (pravidlo zobrazenia
- prevýšenie výšok o 10-20%)

Urbanistická štúdia

Obchodná ulica v Bratislave

autori

B.Kováč, P.Vodrážkay, P.Gál, P.Kosnáč
FA STU 1989

vnímanie urbánnej štruktúry z ľudského horizontu
zážitková percepcia

VNÍMANIE JE SUBJEKTÍVNE,
*ale má objektívne **zákony a zákonitosti***

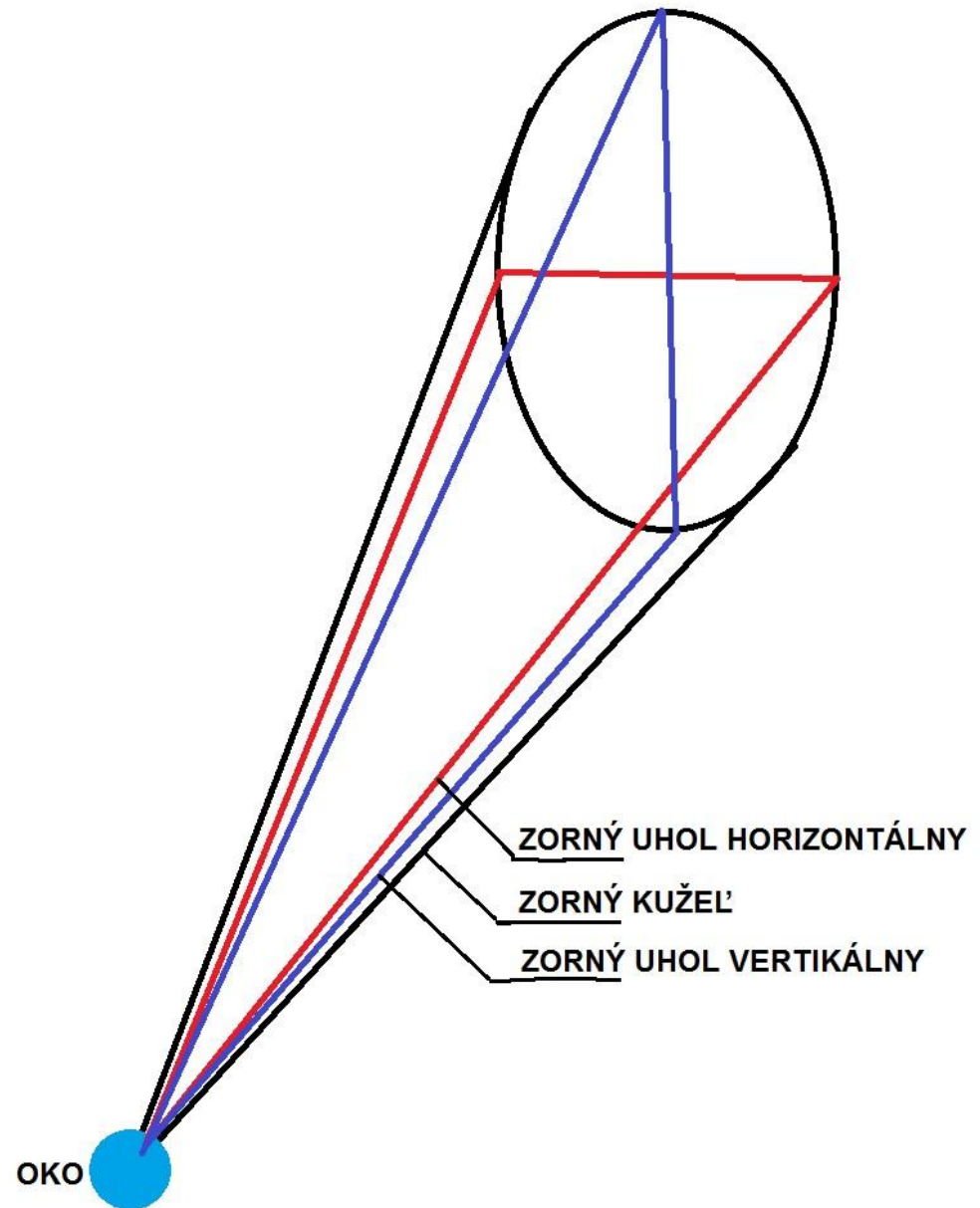
Zákonom vnímania priestoru sú nesporné a vedecky podložené zákony perspektívy,
zákonitosťou všeobecne prijaté pravidlo (ale nie zákon) napr. priečne pásy priestor rozširujú
Subjektívne je ako to na koho pôsobí

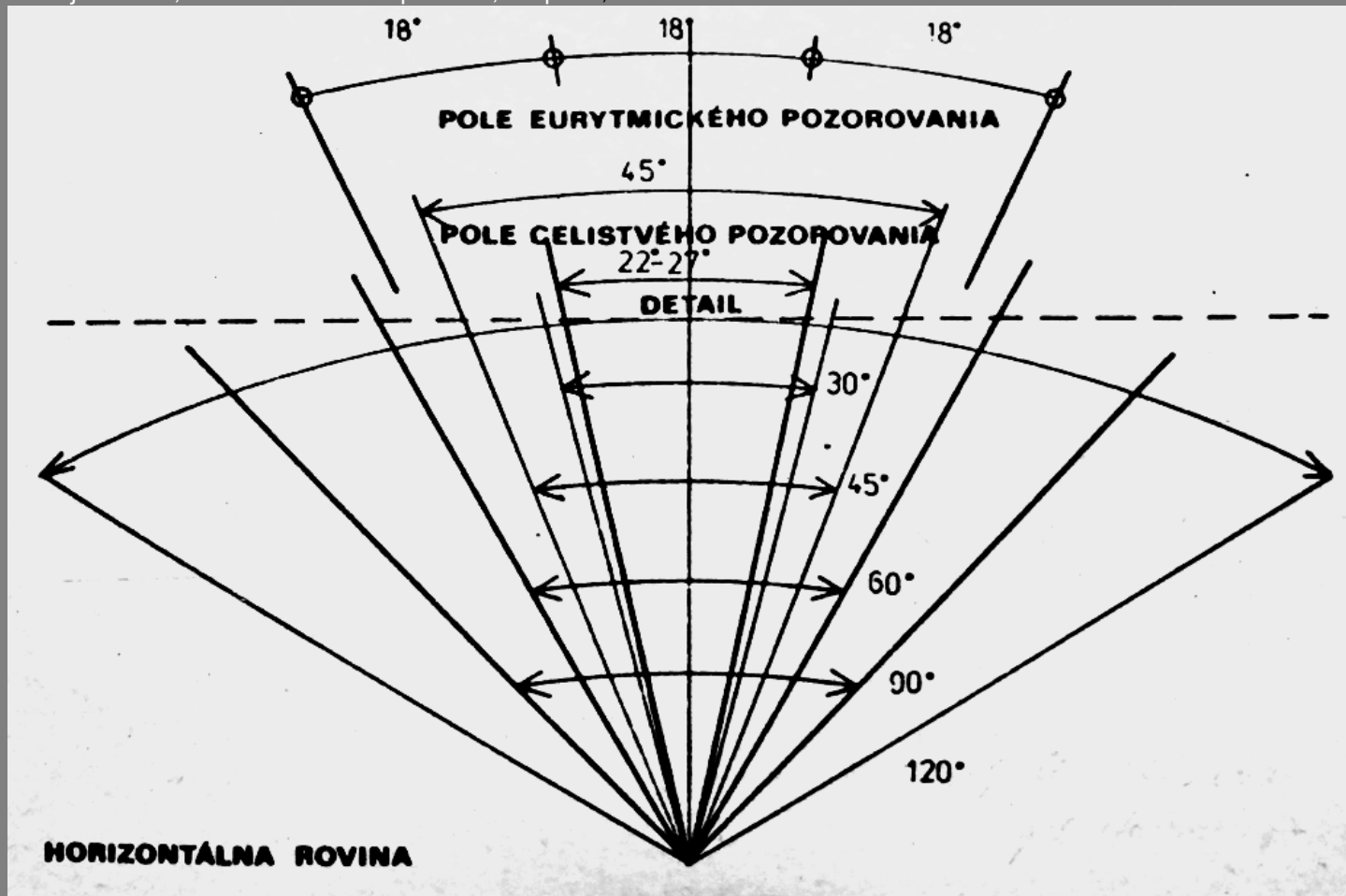
vnímanie ľudským okom

zorný kužeľ

zorný uhol
horizontálny
vertikálny

zorné stanovisko

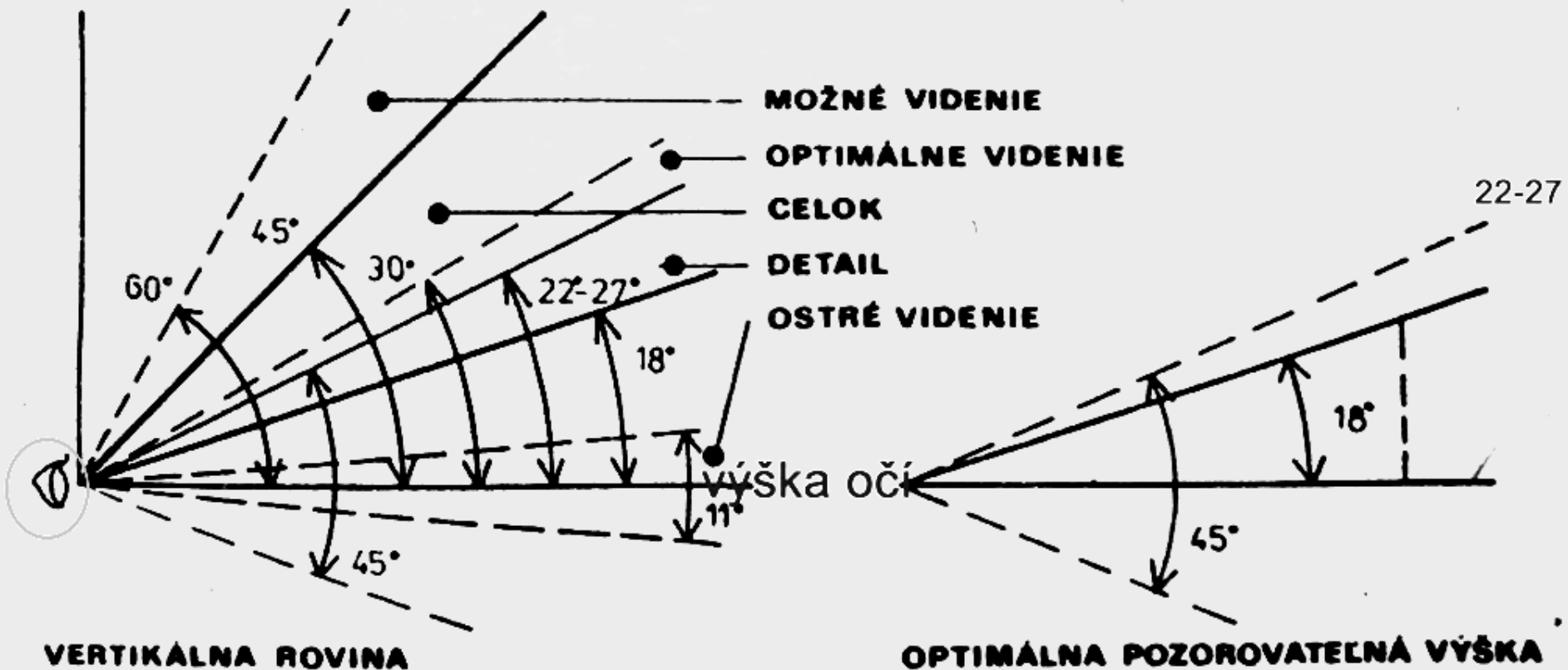

1. HORIZONTÁLNA ROVINA – vnímanie do strán
od „*tunelového videnia*“ po *širokohlé - panoramatické*

ROVINY VNÍMANIA
ZORNÉ UHLY

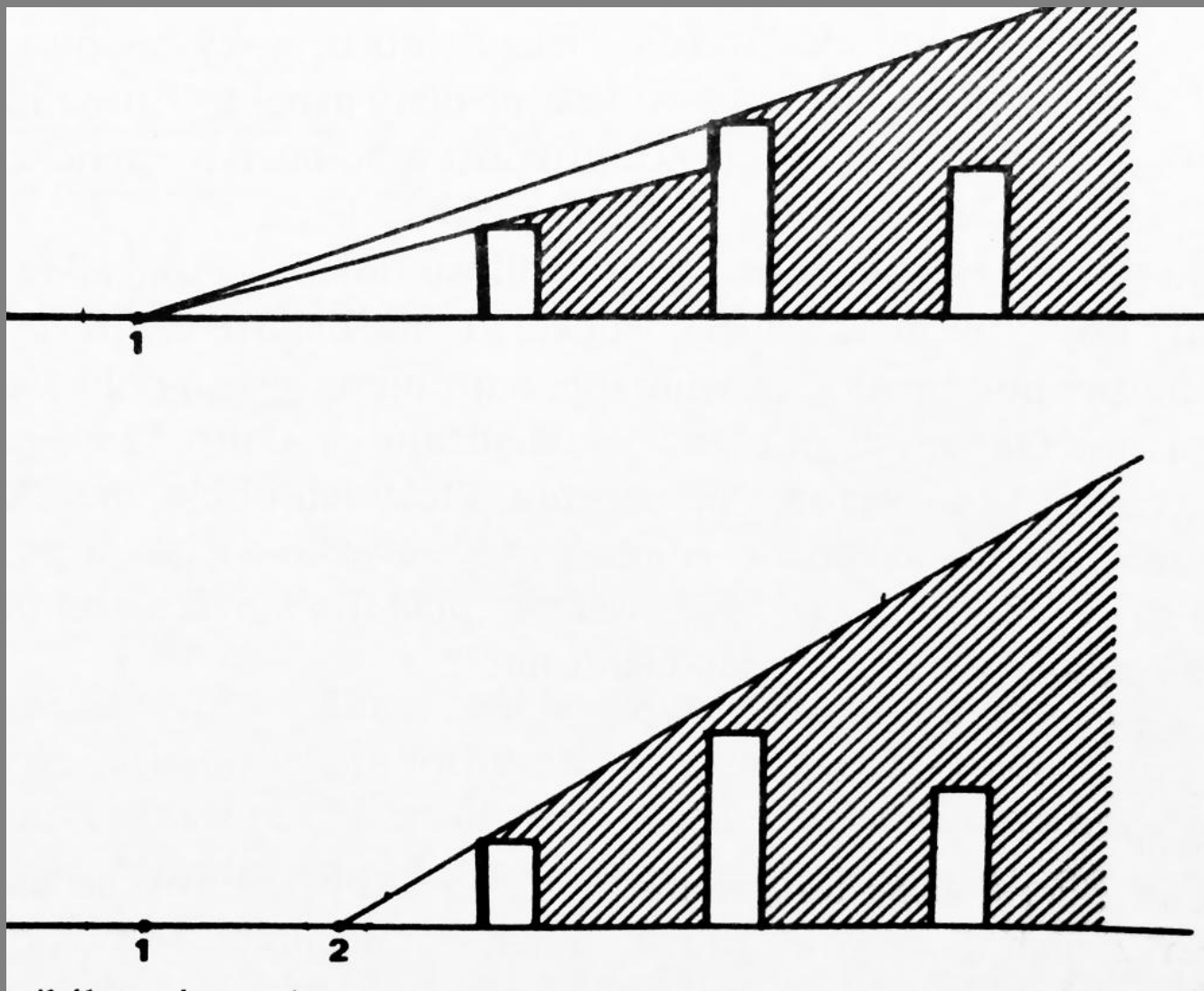

ROVINY VNÍMANIA

vertikálna rovina vnímanie do výšky

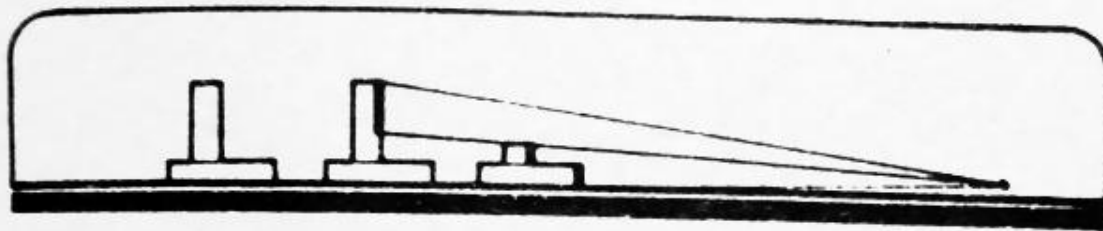
Zdroj : Trnkus, F. Urbanistická kompozícia I, skriptum,

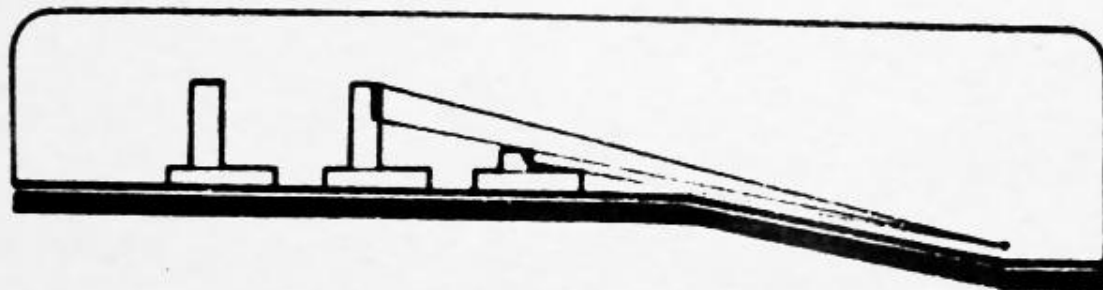
Vertikálne
roviny vnímania

Tieniace
prvky vnímania

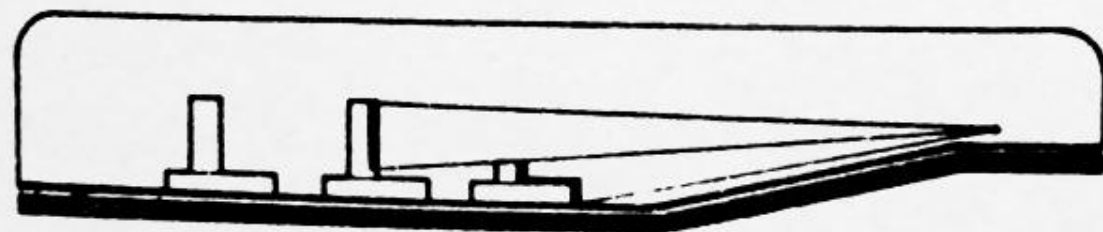
Prvý plán
pozadie

vodorovná úroveň

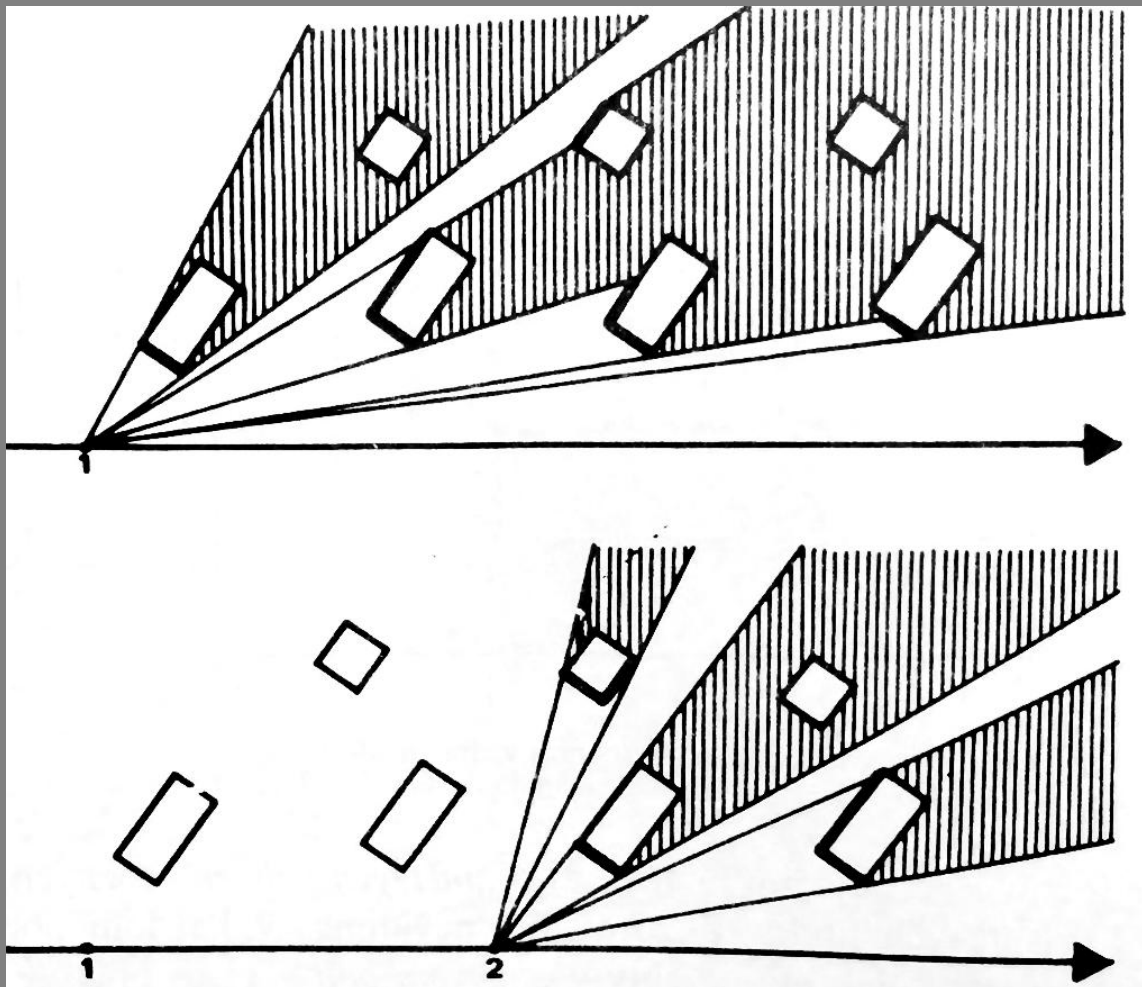

stúpajúca úroveň

klesajúca úroveň

Vplyv morfológie na vnímanie

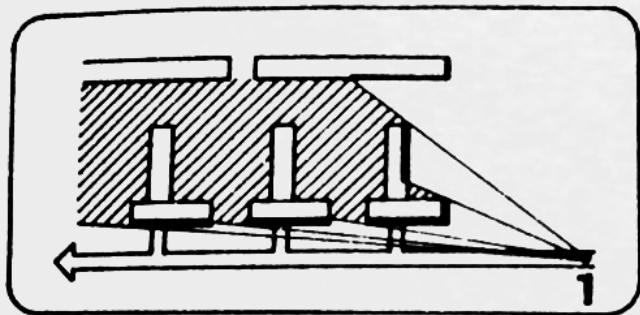
Horizontálne

roviny vnímania

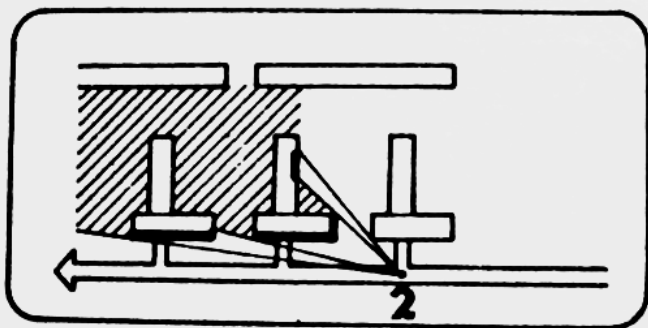
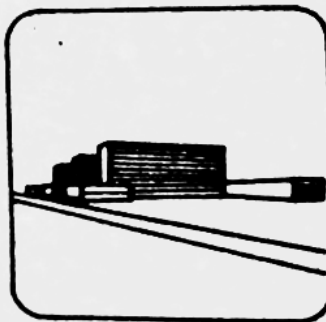
zorné tieňe vnímania

postupom v priestore
sa menia

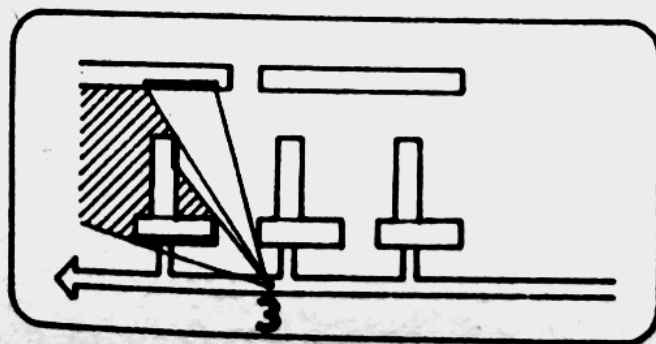
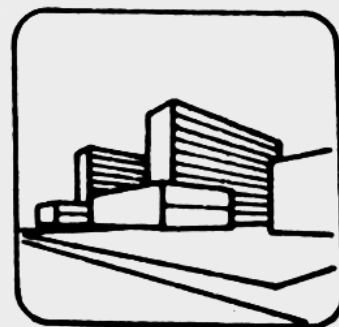
vďaka pohybu
dokážeme vnímať
postupne
celistvosť priestoru

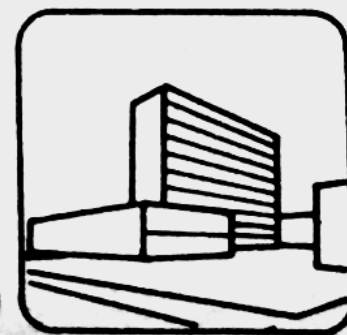
①

②

③

kontaktové pole

a

tiene vnímania

Vonkajší a vnútorný obraz sídla

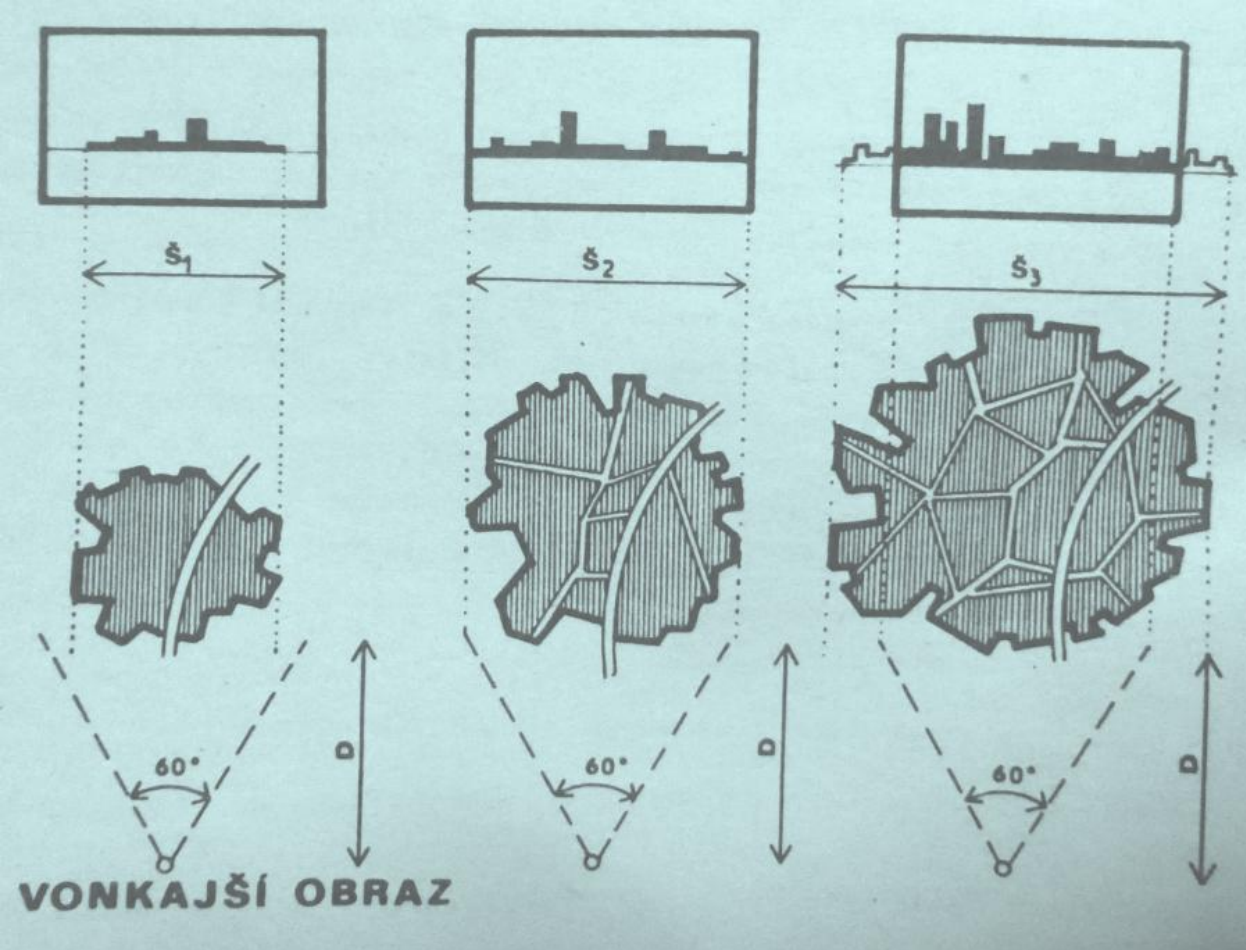
Vonkajší obraz sídla vnímame z vonkajších stanovísk

Výsledkom vnímania je *silueta, panoráma*.

Vnímanie celistvosti vonkajšieho obrazu je zložité a často len fragmentárne.

Závisí od existencie vhodného stanoviska a od veľkosti sídla.

Vnútorný obraz sídla vzniká vnímaním mestského priestoru z vnútorných stanovísk, spravidla z ľudského horizontu ale aj z lokálnych nadhľadových stanovísk.

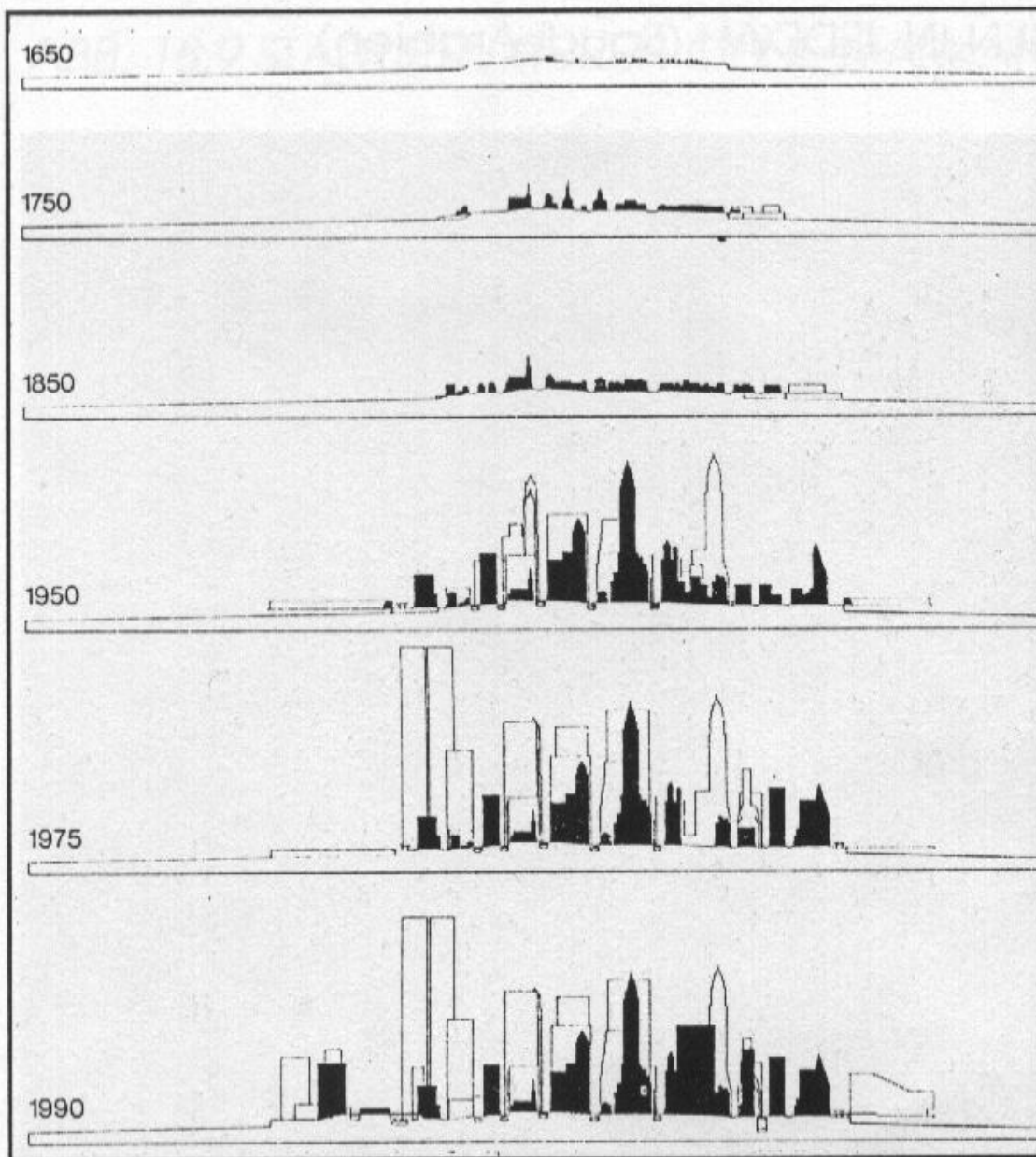

VNÍMANIE SÍDLA Vonkajší obraz mesta

Zdroj : Zibrin, P.:
Vnímanie urbanistického priestoru
Trnkus, F.
Urbanistická kompozícia I, skriptum,

https://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Niš%C5%A1,_panorama_m%C4%9Bsta.jpg

Zmena obrazu mesta
prejav v siluete
NY

Thomas Ender
Levoča

Panoramatické pohľady

Scéna

predpolia

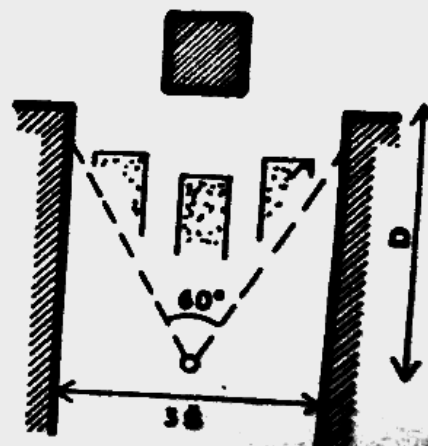
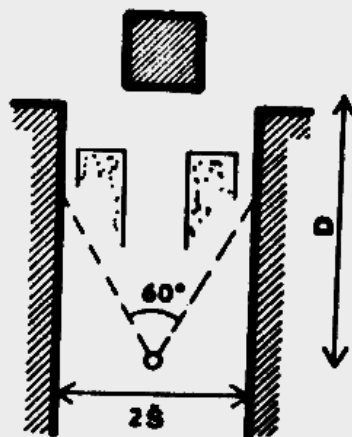
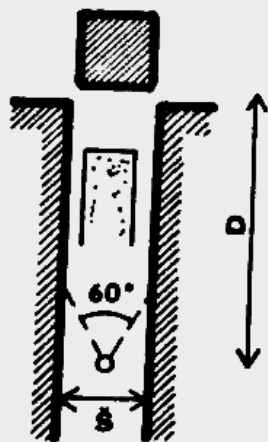
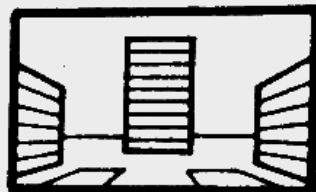
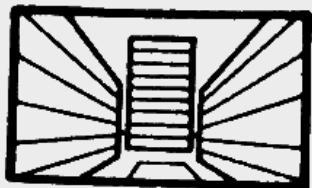
hlavné pole

pozadie

Svetlík, Kodoň a kol.
Štrbské pleso,
perspektíva územného plánu
1966

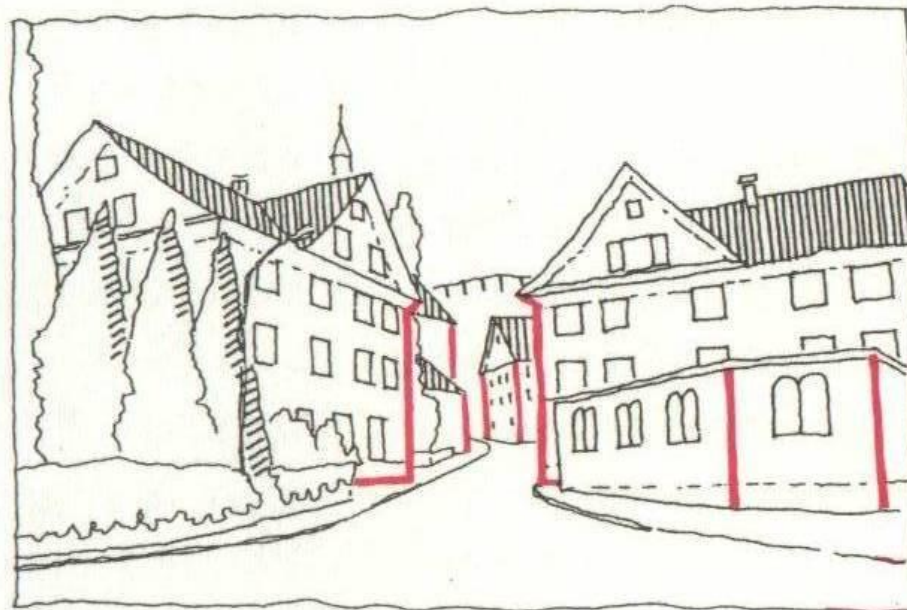
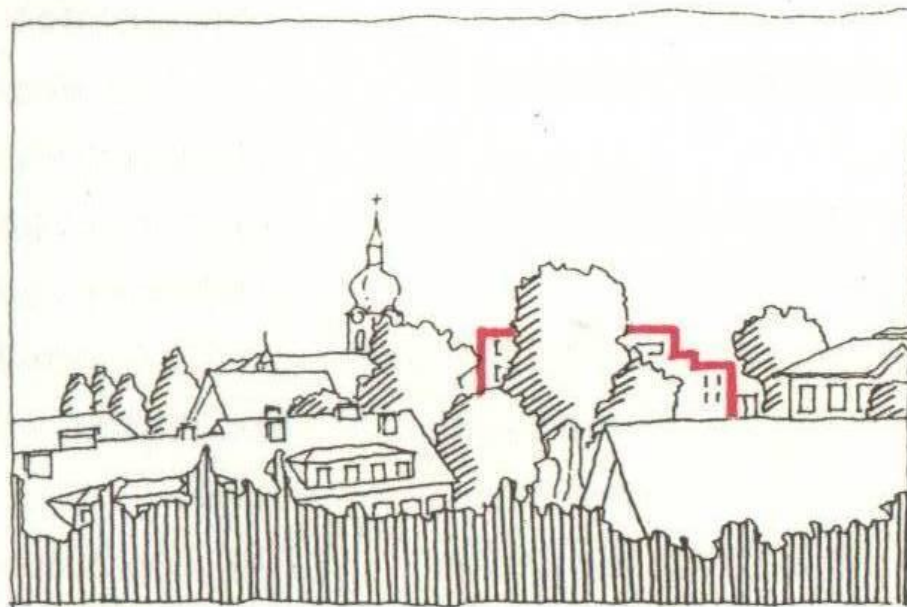

Reálne stanoviská vnímania vonkajšieho obrazu

Vplyv proporcií priestoru zorného stanoviska
na dojemové proporcie hmôt

**Kritické vnímanie
vonkajšieho
a
vnútorného
obrazu mesta**

Vlastnosťou urbanistickej kompozície je, že ju vnímame najmä zrakom...
či už ako

- **reálne prostredie**
- **návrh – kresba, model**

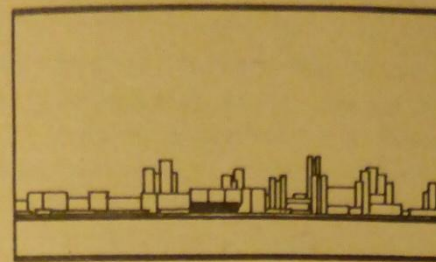
Pozorovacie stanoviská

Statické (pozorovacie body)

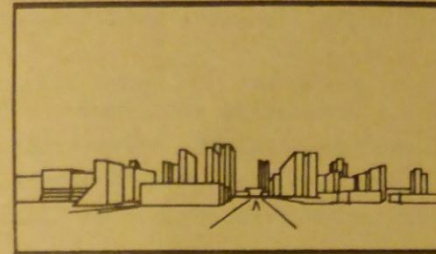
Dynamické (pozorovacie línie) - v pohybe

Hrúza : väčšinou kompozíciu vnímame počas pohybu a sú tak pri svojej
statičnosti súčasne **kynetické**

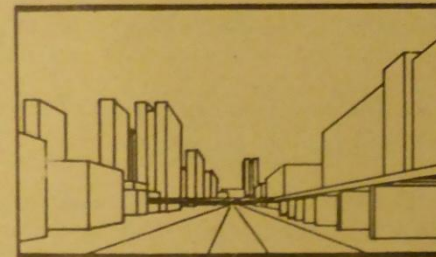
Postup od siluety po detail priestoru

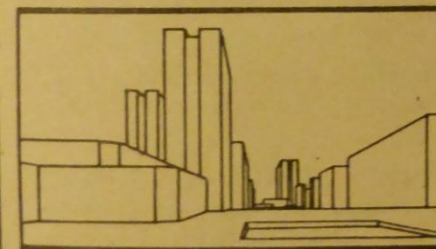
SILUETA

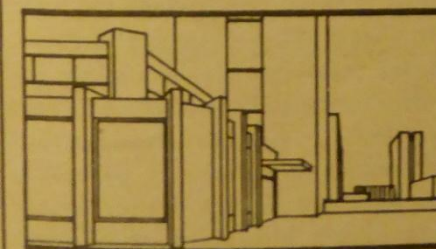
**SILUETÁRNO-
PANORAMATICKÉ
VZŤAHY**

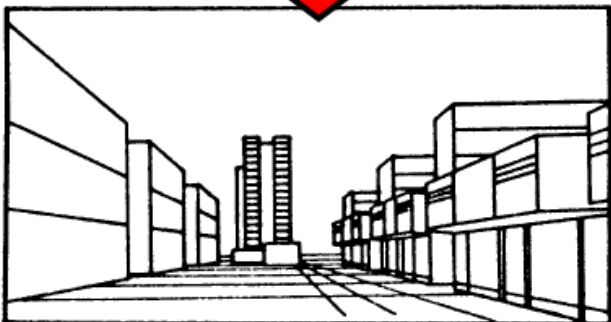
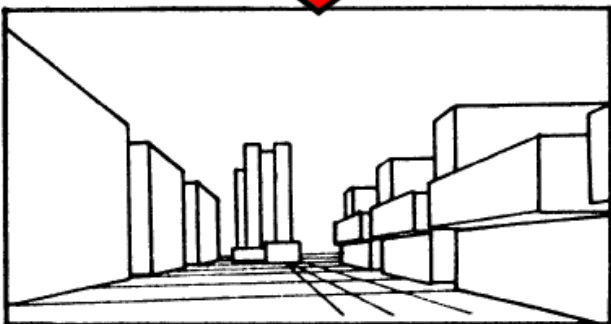
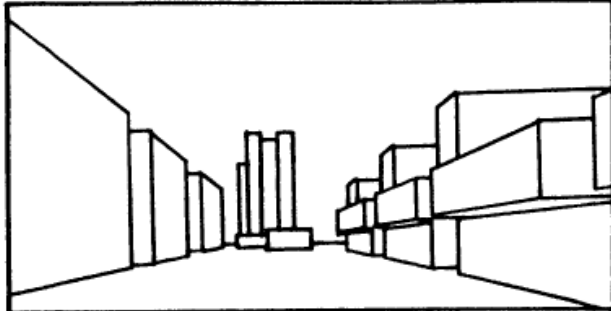
PRIESTOR

**FRAGMENT
PRIESTORU**

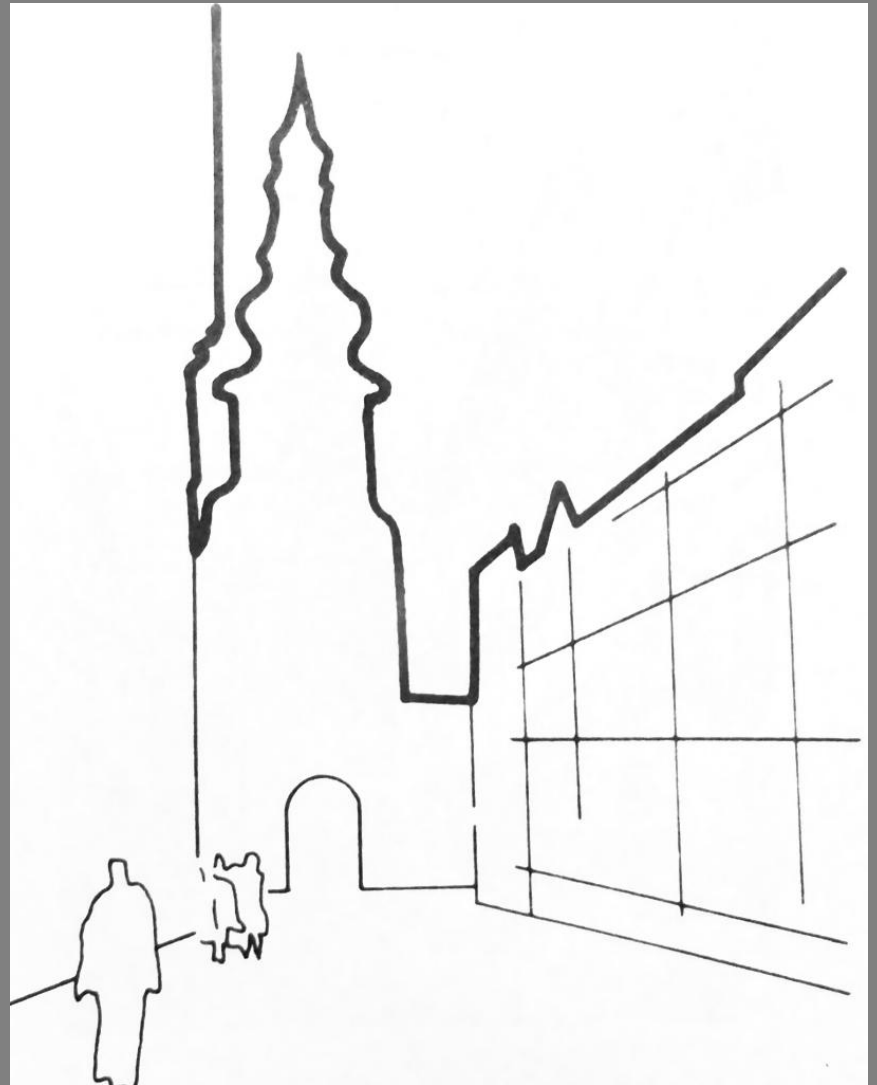

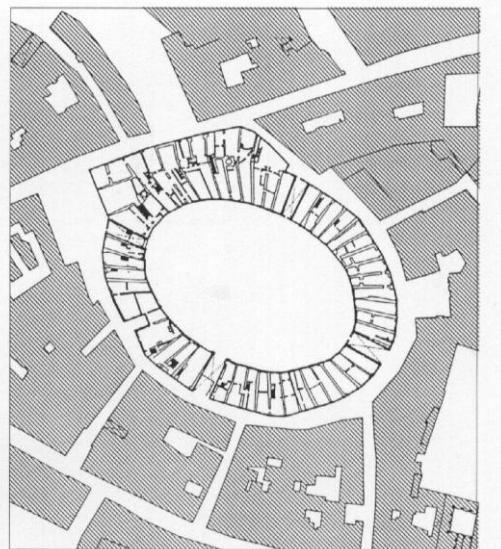
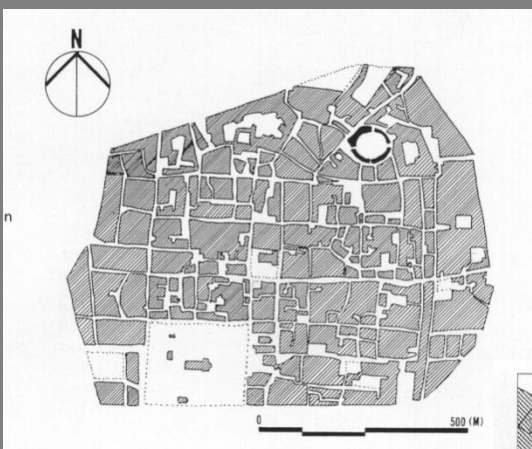
**DETAIL
PRIESTORU**

Od štruktúry po kvalitu
priestoru / *prostredie*

Netradičný tvar pevne ohraničeného verejného priestoru

Piazza del Mercato

LUCCA

OBRAZ MESTA -

pocitový, predstavivosť

Mentálne mapy mesta -

zachytávanie vizuálnych
psychologických a sociálnych zážitkov

Psychologický obraz mesta

Môžeme ho definovať ako predstavy, ktoré si ľudia vytvárajú
o mestskom prostredí v ktorom žijú alebo ho navštívili

Pretože mentálny obraz je nehmatateľný,
až filozofický koncept,
Lynch hľadal ako ho zhmotniť.

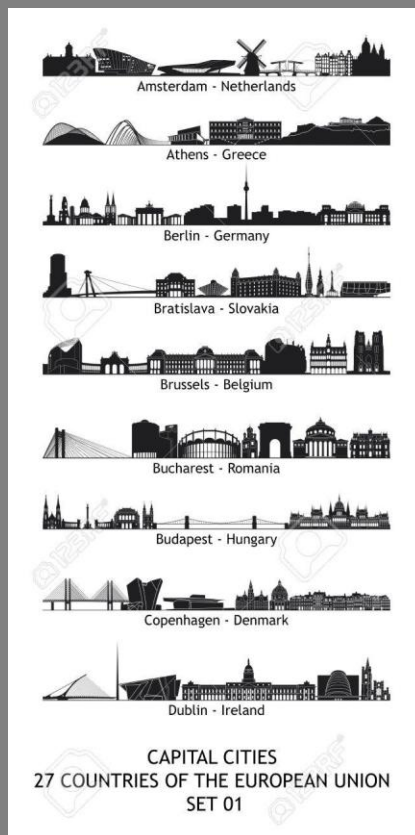
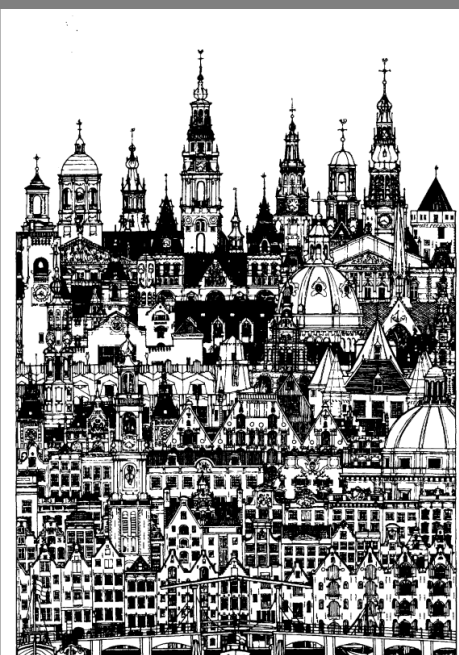
Vyvinul metódu
popisu vizuálnej formy mesta,
ktorú založil na
objektívnych,
i pre laika ľahko
pochopteľných kritérií.

Kevin LYNCH The Image of the City, 1960

Mentálny obraz mesta Psychologický obraz mesta

predstava o meste
znakovosť
ikonickosť

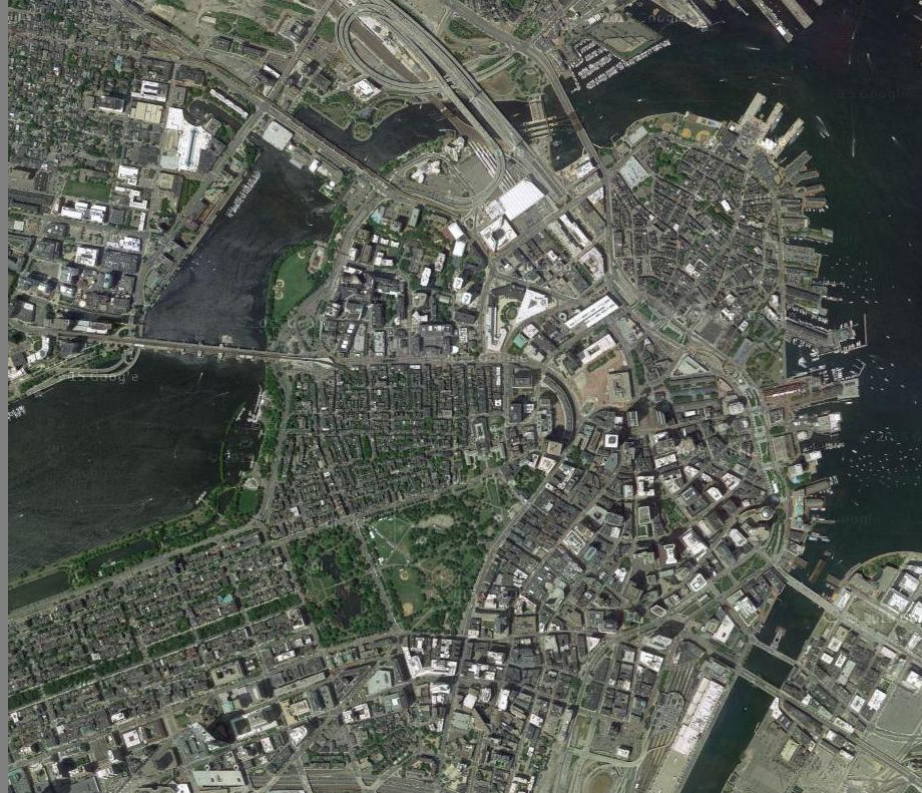

Amsterdam

Newcastle....

Výtvarné spracovanie typických
architektonických znakov mesta ako súčasť pohľadníc

https://de.123rf.com/photo_13936523_set-aus-27-skylines-der-hauptst%C3%A4dte-der-europ%C3%A4ischen-union.html

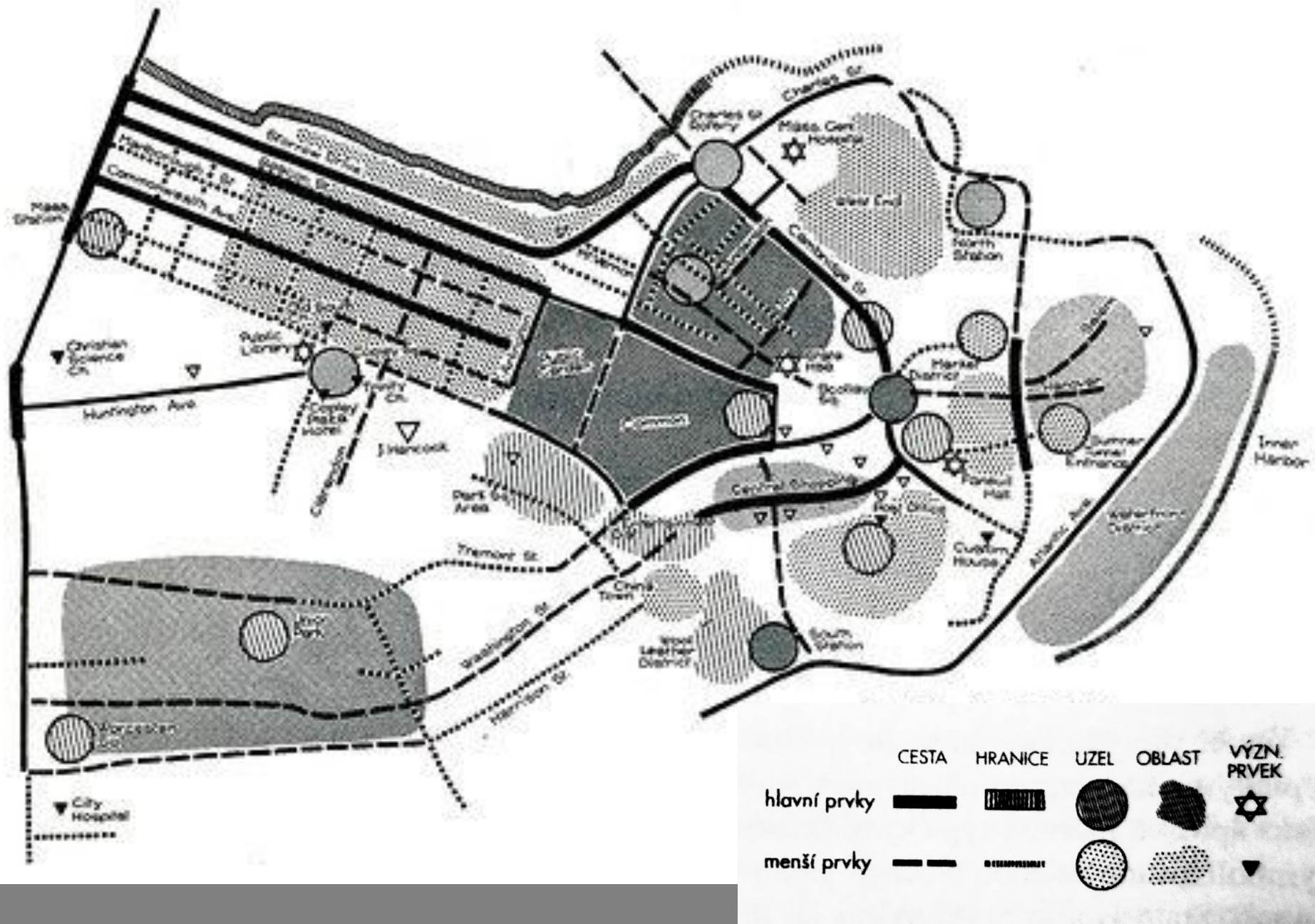

Základné elementy obrazu urbanistického prostredia

- trasy
- exponované body
- oblasti
- uzly
- hranice
- špecifické znaky

Mentálna mapa ktorá vznikla vyhodnotením zápisok mnohých respondentov – bežných občanov

Ďakujeme za pozornosť
Denne troška urbanizmu nezaškodí organizmu
Denne troška kompozície zlepší naše dispozície.

Predstava budúceho obrazu mesta, Matej Kováč, 11r.